

27 . București | Punct: Centrul Istoric, str. Franceză | Anul: 2007

Anul: 2007

Cod RAN: 179132.37

Perioade: Evul Mediu, Perioada modernă

Epoci: Epoca medievală timpurie, Evul Mediu, Perioada modernă

Tipuri sit: tip neprecizat

Categorii sit: Domestic

Autori: Mihai Demeny, Raluca-Georgeta Iosipescu, Emil Lupu, Constantin Mehedințeanu, Daniela Mihai, Cosmin-Gheorghe Moise, Raluca-Iuliana Popescu, Ciprian Sandu

Instituții: Universitatea București, Facultatea de Istorie, Institutul Național al Monumentelor Istorice, Institutul Național al Monumentelor Istorice, Institutul Național al Monumentelor Istorice, Institutul Național al Monumentelor Istorice, Universitatea București, Facultatea de Istorie, Universitatea București, Facultatea de Istorie, Institutul Național al Monumentelor Istorice

Rezumat

Prima campanie de cercetare arheologică efectuată în sectorul „Strada Franceză”. Strada Franceză face parte din rețeaua „ulițelor” vechi ale Bucureștiului. Au mai fost efectuate cercetări arheologice la intersecția Căii Victoriei cu Strada Franceză, când a fost cercetată aripă de vest a Hanului Constantin Vodă precum și pe latura nordică a bisericii „Sf. Dumitru”. Au fost deschise 30 casete și șapte secțiuni, ce au acoperit cea mai mare parte din suprafața străzii Franceze, fiind investigați peste 900 m².

Raport

Prima campanie de cercetare arheologică efectuată în sectorul „Strada Franceză”. Strada Franceză face parte din rețeaua „ulițelor” vechi ale Bucureștiului. De-a lungul timpului a avut mai multe denumiri: prima dată este menționată într-un document din 1659, sub denumirea de „ulița cea domnească”; pe planul din 1789 apare cu denumirea de „ulița ișlicarilor”, nume pe care-l va purta până pe la jumătatea secolului al XIX-lea, când numele ei va deveni „ulița franțuzească”; din 1878 se va numi Strada Carol I, până în 1949, când va fi schimbat în „30 Decembrie”; în perioada 1990-2006 s-a numit Strada Iuliu Maniu, iar din anul 2007 a redevenit Strada Franceză. Probabil că podirea ei s-a făcut odată cu cea a Podului Mogoșoaiei și a altor ulițe din actualul centru istoric, încă din prima jumătate a secolului al XVIII-lea. La sfârșitul secolului al XIX-lea sunt inițiate cele mai ample lucrări edilitare, care vor schimba aspectul medieval al străzii (introducerea canalizării și alinierea fronturilor de clădiri, pavarea și construirea Palatului Poștei).

Au mai fost efectuate cercetări arheologice la intersecția Căii Victoriei cu Strada Franceză, când a fost cercetată aripă de vest a Hanului Constantin Vodă precum și pe latura nordică a bisericii „Sf. Dumitru”.

Potrivit proiectului de reabilitare a rețelelor edilitare din centrul istoric al Municipiului București, a fost prevăzută o decapare a carosabilului până la adâncimea de 0,90 m, realizată cu mijloace mecanice, sub supraveghere arheologică. În timpul acțiunii au apărut trasee de ziduri aparținând unor construcții dispărute, anterioare anului 1880, când a fost operată realinierea (prin demolare parțială sau totală a fronturilor de clădiri) străzii Franceze. Prin urmare, deoarece aceste contexte arheologice erau necunoscute, iar importanța lor era greu de stabilit fără o investigație științifică, s-a impus astfel realizarea unei cercetări arheologice.

Descrierea contextului stratigrafic pornește de la condițiile stabilite în derularea contractului. Pe toată lungimea străzii Franceze a fost realizată, în perioada aprilie-mai 2007, o decapare mecanică ce avea rolul de a îndepărta asfaltul (unde era prezent), o șapă de beton (în unele locuri armată) și stratul suport pentru cele două componente anterioare. 1

Pe măsura decapării mecanice și a efectuării săpăturilor arheologice, s-a constatat că perimetrul străzii Franceze a fost supus, mai ales din ultima treime a secolului al XIX-lea, unui proces amplu de introducere a utilităților specific orășenești: în primul rând canalizare și alimentare cu apă potabilă, apoi nenumărate magistrale electrice, telefonice, de gaze naturale. Șanțurile pentru toate aceste rețele a afectat grav situl arheologic. Cel mai amplu proces a fost reprezentat de sistematizarea verticală a străzii, inițiat în ultimul sfert al secolului al XIX-lea, și reprezentat de aducerea unor soluri argiloase, cu rare intruziuni de cărămizi și mortar. În acest nivel de pământ purtat, cu o grosime de aproximativ 0,70 – 0,90 m, a fost săpată și apoi construită rețeaua magistrală de canalizare, cu o lățime de aproximativ 2,20 m.

Un alt aspect a fost acela al modificării pantei terenului la sfârșitul secolului al XIX-lea. Până la acea vreme, panta naturală era mai accentuată (de la vest la est), față de cea actuală. Astfel, terenul pe care au fost realizate construcțiile medievale între biserica Sf. Dumitru și capătul de vest al străzii (până la intersecția cu actuala Cale a Victoriei), era mult mai ridicat. Procesul de sistematizare verticală a implicat în acest perimetru o decapare a terenului, până sub nivelul de construire a clădirilor anexe ale hanului Constantin-Vodă, astfel că nu a mai putut fi recuperat nivelul de călcare-podire al Uliței Ișlicarilor. De la biserica Sf. Dumitru până la intersecția cu strada Șelari, nivelul de călcare a fost ridicat, astfel că ulița de lemn a Ișlicarilor a fost surprinsă în toate săpăturile. Singurele niveluri de locuire-construire păstrate într-o anumită măsură sunt cele medievale timpurii, aflate aproape de contactul cu pământul steril (fără urme antropice); acestea fiind reprezentate de un strat de humus vechi, cu pigment de cărbune, chirpic ars și fragmente ceramice specifice, aflat imediat deasupra sterilului, reprezentat peste tot de un loess prăfos sau nisipos, cu rare concrețiuni și combustii vegetale.

Nivelurile medievale recuperate sunt reprezentate de soluri brune (humus de pădure), aparținând probabil fostului codru al Vlăsiei, conținând artefacte și pigmenți de mortar, cărămizi fragmentare, cărbune de lemn, cu o grosime de maxim 0,10-0,15 cm, rezultate ale locuirii umane. Locuirea medievală a deranjat sau perforat nivelurile medievale timpurii descoperite (cultura Ciurel și Dridu), pentru a introduce în pământul steril părțile subterane ale structurilor constructive realizate. Acolo unde s-a păstrat structura de lemn a Uliței Ișlicarilor, aceasta era construită pe un nivel de argilă puternic contaminat de apele menajere și pluviale ce au stagnat sub ea, în epoca respectivă.

Au fost deschise 30 casete și șapte secțiuni, ce au acoperit cea mai mare parte din suprafața străzii Franceze, fiind investigați peste 900 m².

Caseta 1 - A fost trasată aproape de colțul sud-vestic al Muzeului Național de Istorie a României, până la contactul cu trotuarul Căii Victoriei. (planșa 1) Aici a fost surprins un zid (Z1), orientat aproximativ vest-est, surprins pe o lungime de aproximativ 40 m lungime, cu o grosime de aproximativ 1,16 m, realizat din asize de cărămizi, legate cu mortar de var cu nisip. Cărămizile din componența zidului au dimensiunile de aproximativ 28x15x4 cm. Fundația Z1 a fost doar parțial dezvelită în săpătură și nu a fost surprins stratigrafic nivelul de construire al acestuia 2.

La acest zid se racordează altul (Z2), aproximativ perpendicular pe el, parțial păstrat la nivel de elevație, pe o înălțime de până la 0,62 m. Z2 este întrețesut cu Z1; la nivel de elevație are o lățime de aproximativ 0,72 m, iar la nivel de fundație de aproximativ 1,15 m. Fundația sa a fost turnată în cofrag natural. Z2 a fost „tăiat” de traseul magistralei de cabluri telefonice și a fost apoi demantelat de fundația sediului MNIR.

Caseta 2 - A fost trasată în continuarea Cas. 1, cu un martor de 1,50 m între cele două. Și aici a fost surprins și urmărit traseul Z1 către est. El a fost parțial demantelat de șanțul unei conducte de apă, astfel că din grosimea sa s-a păstrat doar 0,50 m, pe partea sudică, șanțul conductei de apă (de epocă contemporană) având o lățime de aproximativ 0,70 m. Z1 este întrețesut (la nivel de elevație) cu Z3. La nivel de fundație, Z3 se adosează la Z1. Z3 a fost urmărit până la talpa fundației; aceasta are o înălțime totală de 1,30 m, oprindu-se la aceeași adâncime ca și fundația Z1. Z3 are o lățime de 0,94 m la nivel de elevație și 1,10 m la nivel de fundație. Și Z3 este „tăiat” de șanțul pentru cablurile telefonice. În profilul de est al Cas. 2 se află un alt zid (Z4), de asemenea țesut la nivel de elevație cu Z1 și adosat la nivel de fundație. Z4 are aproximativ 0,80 m lățime.

Secțiunea V - A fost trasată la 1,50 m est de Cas. 2, orientată aproximativ nord-sud, transversal pe stradă. Rolul secțiunii era de a intercepta eventualul traseu al „Uliței Ișlicarilor”. Din păcate, obiectivul nu a

putut fi atins deoarece la sud de Z1 nu au fost determinate decât trasee de utilități (electrice, apă), de secol XX și conducta de canalizare a străzii, realizată prin anul 1872.

Caseta 3 - A fost trasată la est de aceasta, cu un martor de 1,50 m față de S V, fiind din nou interceptat și urmărit traseul Z1. La acesta se adosa Z5, construit probabil într-o etapă ulterioară lui Z1. Z5 a fost construit din cărămizi întregi și fragmentare (refolosite), medievale, legate cu mortar de var nisipos, fiind păstrat pe înălțimea a cinci asize de cărămizi. Zidul nu are fundație, fiind ridicat direct pe pământ. La Z5 se adosa o sobă din care a fost surprins în situ doar soclul, realizat din două asize de cărămizi, probabil târzii, de secol XIX. În jurul soclului se păstrau resturi dintr-un paviment de epocă, din cărămizi legate cu lut.

La aproximativ 4,5 m est de Z5 a fost surprins Z6, perpendicular pe Z1, care se păstra la nivel de elevație pe o înălțime de 0,30 – 0,40 m, fundația sa având o înălțime de 1,30 m. Atât fundația sa, cât și cea a Z1 (parțial demantelată de șanțul pentru conducta de apă, de sec. XX), este realizată din asize de cărămizi de epocă. Z6 are o lățime de 0,93 m la nivel de fundație și 0,85 m la nivel de elevație. Pe partea de sud a Z1, acesta prezintă o decroșare exterioară, atât la nivel de elevație (8-10 cm), cât și de fundație (de până la 0,22 cm), care continuă până la mijlocul Cas. 5, astfel că elevația Z1 ajunge aici la 0,96 m lățime.

Caseta 4 - A fost trasată lăsând un martor de 1,50 m față de Cas. 3 a surprins trei ziduri ce se adosau la Z1. Primul dintre acestea (Z7), aflat la colțul de nord-est al Cas. 4, se păstrează pe o lungime de maxim 0,60 m, ieșind din profilul nordic al casetei și pe o înălțime de maxim 0,40 m, fiind realizat din cărămizi fragmentare de epocă. La 0,10 m de Z7 se află Z8, realizat din cărămizi întregi și fragmentare, având lățimea de 0,90 m. Z8 este adosat la Z1 și are un arc de descărcare, înglobat în elevație, fără fundație. La aproximativ 0,60 m de Z8 se află Z9, un zid fără fundație, cu o lățime de aproximativ 0,65 m, realizat într-o manieră neglijentă, adosat la Z1, probabil un zid de compartimentare.

Caseta 5 - A fost trasată cu un martor de 1,00 m față de Cas. 4. Pe mijlocul ei a fost surprins un zid (Z10), perpendicular pe Z1, adosat, dar contemporan cu el. Z10 păstrat la nivelul elevației pe 0,60-0,90 m înălțime, cu o fundație de aproximativ 1,30 m înălțime, are o lățime de 1 m, părând a fi un zid ce închide către est incinta delimitată către sud de Z1. În dreptul relației sale cu Z1 se termină și decroșul exterior al Z1, în schimb, din dreptul relației cu Z10, Z1 se decroșează la interior cu 0,30 m. Z10 a „tăiat” parțial un complex, datat pe baza ceramicii descoperite în situ, în secolele VI-VII (cultura Ciurel), notat CPL 3.

CPL 3 reprezenta probabil o locuință, cu dimensiuni 3x4m, orientată aproximativ N-S, care a apărut la -1,57m (față de wagriss). CPL 3 a fost puternic deranjat de următoarele intervenții ulterioare: Z10 și groapă a afectat limita de vest, Z1 limita de S, cablurile electrice au secționat complexul pe direcția E-V). Din acest complex a fost surprinsă podeaua din lut pe o suprafață de aproximativ 0,30 m.

În colțul de N-E a locuinței a fost descoperit un cuptor la aproximativ -1,80m (față de wagriss) construit într-o porțiune de lut cruțat, păstrat pe o lungime de 1,30 m și o lățime de 0,75 m. Cuptorul are o lățime de -0,49 m, iar pe lungime s-au păstrat doar 0,45 m, deoarece în partea de N cuptorul a fost distrus de o intervenție ulterioară. În secțiune cuptorul are o formă aproximativ rotundă. Pereții cuptorului au suferit o ardere oxidantă și aveau o grosime de 4 cm.

Umplutura cuptorului era reprezentată printr-un strat de cenușă amestecat cu pământ, fragmente ceramice aparținând secolelor VI-VII (cultura Ciurel), și fragmente mici de cărbune. În umplutura cuptorului au apărut vălătuci de lut. Sub umplutura cuptorului se afla un strat de arsură compact gros de aproximativ 5-6 cm care suprapunea partea activă a cuptorului aflată la -2,24 m.

Caseta 6 - În Cas. 6 lângă profilul de V al casetei, a fost interceptată o groapă, la -1,55 m, vizibilă și în profilul de V, notată CPL 5. După demontarea martorului dintre C5 și C6 s-a putut surprinde integral CPL5, o groapă cu un diametru de aproximativ 0,95m.

Umplutura gropii era reprezentată de un sediment de culoare gri negricios, având o structură granuloasă, care conținea fragmente mici de cărbune, oase de animale și fragmente ceramice aparținând sec. IX-X (cultura Dridu). În CPL 5, la -3,44m a fost găsită o monedă. Groapa nu a fost săpată integral din motive de siguranță (pericol de prăbușire a pereților). În C6, la aproximativ -2,34 m, lângă profilul de vest al casetei a fost descoperit un alt cuptor, din lut, notat CPL 4. Partea superioară a acestuia a fost distrusă de intervențiile ulterioare (cabluri electrice), la fel și partea de N a complexului. A putut fi surprinsă doar partea de sud a

complexului pe o lățime de 0,40 m. Structura era realizată din lut, de formă ovală, cu axul lung de 0,80 m, cu pereții groși de 9 cm. Umplutura structurii de combustie era reprezentată de un sediment de culoare negru-cenușie, conținea multă cenușă și fragmente mici de cărbune. Suprafața de ardere era realizată din lut. Datorită multiplelor intervenții ulterioare (cabluri electrice, conductă, etc) nu a putut fi reconstituită relația cu complexele de alăturate. (CPL3, Z1. Z10,CPL 5).

În colțul de SE al casetei, la -1 m a fost găsită o groapă, notată CPL2. Groapa avea pereții lutuiți, un diametru de 1,24m și adâncimea de 0,90 m. Umplutura gropii era un sediment de culoare neagră, conținând fragmente ceramice medievale, fragmente mici de cărbune, fragmente mici de cărămidă și oase de animale.

În colțul de NE al C6, a fost descoperită o locuință medievală incendiată, de formă rectangulară, surprinsă pe o suprafață de aproximativ 2,40 x 2,40 m, notată CPL 7. La partea de N a fost perturbată de o intervenție ulterioară (șanț), la E de o conductă, iar de la E-V a fost secționată de cabluri electrice și o amenajare modernă din beton.

Locuința era orientată N-S, avea pereții din lut, tencuiți, cu grosimea de aproximativ 0,15 m, cu o structură de rezistență, ale cărei urme s-au păstrat sub forma unor gropi de pari, cu un diametru de aproximativ 5 cm, iar pe interior, la partea inferioară a pereților de V și S, au fost găsite urme ale unor scânduri arse. Nivelul de distrugere al locuinței, care suprapunea podeaua locuinței, era reprezentat de un strat de culoare roșu cărămiziu ce conținea fragmente mari de chirpic ars, fragmente de tencuială provenite de la pereți, fragmente ceramice, cahle fragmentare și cărbune. Locuința avea o podea din scânduri de lemn cu o lățime de 0,15-0,20 m, fiind surprinsă pe lungimea de 0,40 m, în colțul de NE al C6.

Caseta 7 - A fost trasată la aproximativ 1,50 m de Cas. 6. Aici a fost descoperit un alt zid (Z11), orientat vest-est, aproximativ colinier cu Z1. Z11 surprins pe o lungime de 20 m, se păstra în situ pe aproximativ 0,40 m înălțime, fiind realizat din cărămizi de epocă refolosite, legate cu mortar nisipos. Tot situl medieval a fost deranjat sau distrus de construirea unei scări laterale de acces la fostul Palat al Telefoanelor, de rețelele de canalizare și apă și de cablurile telefonice. Probabil că Z11 avea o întoarcere către nord (respectiv o latură vestică a incintei, delimitată la sud de Z11), care a fost complet demolată la sfârșitul sec. XIX. Z11 a fost construit peste un alt nivel de construire și demolare, probabil de secol XVIII-XIX, astfel că acest zid ar putea fi construit în plin secol XIX. Zidul a încetat să funcționeze, ca și Z1, probabil la sfârșitul sec. al XIX-lea, când a fost construit Palatul Poștelor.

Caseta 8 - Z11 este întrerupt de șanțul unui tub de canalizare ce avea aproximativ 0,60 m lățime în această casetă. Dincolo de șanț, către est, apare o structură de zidărie de plan patrulater, asemănătoare cu o pilă de zid, probabil fundament al unui stâlp de piatră dispărut.

Caseta 9 - În această casetă apare din nou o pilă de zidărie, așezată pe un nivel de umplutură de sec. XVIII-XIX, peste care calcă un colț (capăt) de zid. Aici Z11 se întoarce către sud, realizând un decroș de 1,10 m, apoi își urmează din nou traseul către est. El are aproximativ 0,50-0,60 m lățime și se păstrează pe o înălțime de aproximativ 0,50 m. Partea păstrată din acesta, construită din asize de cărămizi legate cu mortar nisipos, este de fapt în totalitate numai fundația sa. Pe mijlocul casetei se află și fundația scării de acces la fostul Palat al Telefoanelor, fundație care continuă și în Cas. 10. În colțul de sud-est al acestei casete, la aproximativ 0,80 m a apărut și un fragment de grindă de lemn, probabil din structura de lemn a „Uliței Ișlicarilor”, sau un rest de cofrag al canalizării realizată post 1870. Tot aici a fost descoperită o groapă conținând scheletul unui cal.

Caseta 10 - Z11 continuă și în această casetă. Chiar în martorul dintre aceasta și Cas. 9 se păstrează un rest dintr-un zid, perpendicular pe el (Z12), realizat din cărămizi fragmentare și întregi refolosite, cu lățimea de 0,75 m, întrepesut cu Z11; el are aceeași adâncime de fundare ca și Z11. Pe traseul său către nord, Z12 a fost total demantelat de fundația fostei scări laterale a Palatului Poștelor. Pe lângă profilul estic al casetei apar alte două ziduri, paralele între ele și perpendiculare pe Z11. Z12 este construit tot din cărămizi de epocă refolosite, legate cu mortar cu foarte mult var, sfărâmicios. Z12 are aproximativ 0,75 m lățime și este păstrat pe o înălțime de 0,45 m și o lungime de aproximativ 1,30 m. La aproximativ 0,40 m de Z12 se păstrează parțial (pe o înălțime de 0,50-0,60 m), un alt zid, cu lățime de 0,40 m (Z13). Între cele două ziduri a fost descoperit mult pigment de cărbune.

Caseta 11 - Z11 se continuă și aici, dar aproape de profilul estic al casetei se termină. Perpendicular pe el erau construite alte trei ziduri: Z14, cu lățimea de aproximativ 0,60 m, întrețesut cu Z11, realizat tot din cărămizi refolosite și păstrat în situ pe aproximativ 0,50-0,70 m înălțime. Paralel cu Z14 se afla Z15, la 0,30 m de acesta, cu o lățime de aproximativ 0,30 m, cu certitudine construit ulterior lui Z11 și Z14. Cel puțin Z15, dacă nu și Z14, suprapun o groapă de mari dimensiuni (CPL 8, cu un diametru de aproximativ 2,40 m), care are pe fund multe cărămizi rezultate din demolarea unei construcții. Pe lângă profilul estic al casetei se păstra un alt zid (Z16), cu lățimea de 0,70 m, întrețesut și perpendicular pe Z11. El reprezenta limita estică a incintei (construcției) delimitată de Z11 la sud și Z16 la est.

Caseta 12 - În prelungirea către est a lui Z11 apare o structură constructivă ulterioară acestuia, probabil fundația păstrată în situ a unui zid (Z17), realizat numai din fragmente mici de cărămizi amestecate cu un mortar nisipos. Paralel cu Z17, aparent tot adosat la Z16, apare un alt zid (Z18), păstrat în situ doar la nivel de fundație. Z18 este păstrat pe o înălțime de 0,80 m, având o lățime de 0,50 m și ca liant, mortar cu mult var.

Caseta 13 - Z18 se întrerupe la marginea de vest a casetei, în schimb este prezent Z17. La nord de Z17, aproximativ paralel cu el, apare un alt zid (Z19), cu o lățime de aproximativ 0,60 m care, în zona centrală a casetei are, pe o lungime de aproximativ 1,00 m, zidărie din cărămizi de epocă așezate pe cant.

Caseta 14 - Z17 continuă și în această casetă, având aspectul unei alicării neglijente. În schimb Z19 a fost total demantelat de șanțurile pentru conducte de apă, din sec. XX. Dacă s-ar fi păstrat, Z19 ar fi ajuns „la filă” cu latura sudică a casei Drugănescu, al cărei colț de sud-vest și latură de vest au fost surprinse în această casetă, în schimb Z17 ieșea în stradă față de frontul casei Drugănescu, cu aproximativ 1,00 m. Adosat la zidul vestic al casei Drugănescu apare un alt zid, cu un traseu ușor oblic, realizat din cărămizi fragmentare (Z20). Acesta a fost total demantelat de un cămin de canalizare, la rândul său demolat la săparea șanțului pentru magistrala de cabluri telefonice, realizată după anul 1990. Zidul apare ferm trasat cu o linie groasă, pentru prima dată, pe un plan din anul 1847, făcând legătura dintre casa Drugănescu și intersecția cu „Streda Mogoșoaiei”.

Latura de vest a casei Drugănescu este reprezentată de peretele unei pivnițe, păstrată până deasupra nivelului de naștere a bolții care o acoperea. Peretele este construit din asize de cărămizi de epocă, legate cu mortar de foarte bună calitate, într-o manieră îngrijită. Acest perete este de fapt timpanul vestic al unei pivnițe cu boltă în leagăn, orientată vest-est, al cărei montant sudic a fost descoperit în Cas. 14 și Cas. 15. Montantul sudic a fost parțial demantelat de șanțul pentru o conductă de apă de sec. XX, păstrându-se doar nașterea bolții și fața sudică a montantului. La interiorul pivniței, în colțul de nord-est al casetei, în elevația timpanului s-a păstrat o ocniță, cu lățimea de 0,88 m și înălțimea la cheie de 0,82 m, având adâncimea de 0,33 m. Tot în această zonă a fost surprinsă în situ o amenajare de plan circular, construită din cărămizi de epocă refolosite, reprezentând un ghizd cu diametrul interior de 1,74 m. Foarte probabil, aceasta este o fosă, construită pe molozul rezultat din demolarea parțială a montantului sudic al pivniței și a bolții acesteia, având pe partea de nord un gârlici amenajat din cărămizi de epocă refolosite, cu lățimea jgheabului de 0,30 m. Gârliciul a fost suprapus și blocat de un zid de sfârșit de secol XIX, paralel cu montantul sudic al pivniței, zid care s-a păstrat pe 2,10 m înălțime. El este construit „la filă” cu latura sudică a Muzeului Național și zidul sudic al incintei bisericii „Sf. Dumitru”. Fosa menționată a fost parțial suprapusă și de fundația unui cămin TF din prima jumătate a sec. XX.

Caseta 15 - A intrat în totalitate în interiorul pivniței casei Drugănescu. Aici a fost evacuată o mare cantitate de moloz, conținând și mari fragmente din bolta în leagăn originală. Zidul ce a „tăiat” pe lungime pivnița este așezat direct pe molozul din demolarea bolții pivniței și prezintă în zona centrală și un arc de descărcare, cu o înălțime la cheie de 1,30 m și deschiderea totală de aproximativ 3,50 m.

Caseta 16 - A fost executată de o parte și de alta a pasareleii din lemn ce leagă acum cele două laturi ale străzii Franceze, fiind urmărită continuarea pivniței casei Drugănescu. Săpătura nu a putut fi adâncită, fiind interceptate mai multe trasee de rețele electrice, TF, apă, gaze, fiind doar stabilit traseul montantului sudic al pivniței și constatată existența unui rest de boltă de epocă. În această casetă a fost surprins capătul de est al pivniței casei Drugănescu. Deși nu a putut fi extinsă săpătura, probabil că zidul de incintă actual al bisericii „Sf. Dumitru” (colțul său de sud-vest), a fost construit peste pivniță.

Caseta 17 - În prelungirea către est a acestei case a fost descoperit primul zid al incintei bisericești, lat de aproximativ 0,40 m, păstrat doar la nivelul fundației, pe o înălțime de aproximativ 0,30-0,50 m

Caseta 18 - A fost surprins în situ colțul de sud-est al incintei inițiale al bisericii „Sf. Dumitru” Zidul de incintă are un liant din mortar foarte nisipos și suprapune un nivel ce conține cărbone, cărămizi, mortar, asociate cu ceramică de secol XVIII, astfel că poate fi datat larg, în prima jumătate a secolului al XIX-lea. Dacă latura sa de est ar fi prelungită, colinar, până la întâlnirea fostei laturi nordice, ea ar trebui să treacă pe sub naosul bisericii.

Caseta 19 - A fost executată în dreptul clădirii cu numărul 5, aflată la intersecția cu Str. Tonitza. Cu excepția traseelor de rețele (electrice, apă, gaze) până la adâncimea de săpătură nu au fost surprinse în situ decât grinzile de lemn de la Ulița Ișlicarilor.

Caseta 20 - A fost trasată la 1,50 m de Cas. 19. Nu a putut fi atins zidul descoperit în timpul decapării mecanice a străzii, datorită rețelei electrice de medie tensiune aflată în fața sa. Au fost descoperite, până la adâncimea de săpătură, doar rețele de utilități de epocă contemporană

Caseta 21 - A fost trasată la 4 m est de Cas. 20. Nici aici nu a putut fi atins zidul vechi al clădirii de la numărul 7, în schimb, imediat sub o conductă de apă de secol XX, a fost surprinsă structura de lemn a vechii ulițe.

Caseta 22 - A fost trasată în dreptul clădirii cu numărul 9. Săpătura s-a oprit la nivelul tălpii fundației unui zid ce marca frontul inițial al clădirilor din această zonă. Zidul era construit din asize de cărămizi de epocă medievală, atât la nivel de fundație, cât și de elevație, folosind ca liant un mortar foarte nisipos. Partea inferioară a fundației acestui zid străpungea un nivel de incendiere (foarte probabil de la 1847)

Caseta 23 - A fost trasată la aproximativ 3,00 m est de Cas. 22, pentru a urmări un zid parțial demantelat, aflat la aproape 1,00 m în fața Teatrului „Cassandra”. Zidul se păstrează doar la nivel de fundație, în care a fost introdus un arc de descărcare. Fundația se păstrează pe toată înălțimea (de 1,75 m) iar cărămizile folosite au dimensiunile de 25x13x4,5 cm. Mortarul este nisipos, iar lățimea zidului este de aproximativ 0,70 m.

Caseta 24 - A urmărit același zid cercetat parțial în Cas. 23. Nu a fost atinsă talpa fundației, dar a fost dezvelită fundația pe o înălțime de 1,95 m. Elevația se păstra pe înălțimea de aproximativ 0,35 m, cu o lățime de 0,85 m.

Caseta 25. - Zidul continuă și pe traseul acestei casete, fără a fi surprinsă talpa fundației sale. Zidul era construit, fundație și elevație, din cărămizi dispuse în asize. În acest perimetru, zidul este ieșit din frontul actual de clădiri cu 2,15 m.

Caseta 26 - A fost trasată în fața intrării Teatrului „Cassandra”, unde zidul urmărit în casetele anterioare se termină. Abia aici a putut fi determinat nivelul de construire al zidului ce suprapunea un podeț din lemn, aflat între această fostă clădire și o alta, din fața actualului imobil de la numărul 11. În colțul zidului se păstrează în situ doi stâlpi din lemn, aflați la 0,50 m unul de altul, având aproximativ 0,60-0,70 m lungime. Acest podeț se afla mult deasupra nivelului structurii de lemn a fostei ulițe a Ișlicarilor. În structura zidului era realizat un alt arc de descărcare din cărămizi.

Casetele 27 și 28 au urmărit un zid al unei foste clădiri, cu o lungime de aproximativ 6,00 m, realizat din cărămizi de epocă refolese, legate cu mortar foarte nisipos. Zidul se mai păstrează în situ doar la nivel de fundație, pe o înălțime de 1,30 m, având o grosime de 0,40 m. În Cas. 28 s-a constatat că talpa fundației acestui zid, suprapune nivelul de incendiere din anul 1847, fiind construit ulterior acestui an.

Caseta 29 a dus la descoperirea unui fragment de grindă de lemn aflat sub un nivel de pământ argilos purtat, gros de aproximativ 0,90 m, folosit pentru sistematizarea verticală a străzii.

Caseta 30 a fost trasată în fața clădirii de la numărul poștal 13, pe un zid care ieșea din frontul clădirii actuale cu aproximativ 1,85 m. Acest zid este realizat din cărămizi de 28x15x5 cm, fiind păstrat pe o înălțime de 1,60 m și așezat pe o fundație înaltă de 0,70 m. Fundația a fost turnată într-un strat de pământ argilos vinețiu, care suprapune vechea uliță de lemn a Ișlicarilor, pe care calcă talpa fundația acestui zid. Fundația este realizată din cărămizi fragmentare și bolovani de râu înecați în mortar. Este posibil ca ulița de

lemn să fie de fapt doar o rețea de grinzi și piloți de lemn, folosită pentru stabilizarea terenului pe care a fost construit zidul, dar fără extinderea săpăturii acest lucru nu a putut fi stabilit. La colțul de est al casetei, la elevația zidului respectiv se adosează o altă elevație, care folosește aceeași fundație cu a zidului descris anterior. La partea superioară a stratului de pământ vinețiu folosit pentru sistematizare, s-a descoperit o grindă de lemn, groasă de 0,30 m, paralelă cu acest zid.

Secțiunile I și II au fost trasate în fața clădirilor de la numerele 42 și 44, urmărind stabilirea relației dintre două ziduri aparținând unui front vechi de construcții, retras la sfârșitul sec. al XIX-lea. Primul zid (de la vest la est) a fost construit în sec. al XIX-lea, fiind realizat din cărămizi de epocă refolosite, legate cu mortar foarte nisipos. Fundația acestui zid a fost construită pe un soclu din fragmente de zidărie. Această fundație a fost realizată din patru asize de cărămizi, având aproximativ 0,30 m înălțime. Elevația a fost retrasă cu aproximativ 0,30 m față de fundație, fiind realizată de o manieră neglijentă. Frontul actual de clădiri este retras cu aproximativ 1,60 m față de cel de secol XIX. Sub nivelul tălpii fundației acestui zid, la aproximativ 0,70 m mai jos, a apărut structura de lemn a Uliței Ișlicarilor. (fig.3) Relația între zidul actual și frontul inițial de clădiri a fost întreruptă de șanțul pentru linia telefonică, realizat în anii 30 ai secolului XX. La 1,30 m de capătul sudic al acestui zid se afla frontul altei clădiri. Din aceasta se păstrează în situ un rest de elevație, pe înălțimea de 1,60 m. elevația a fost realizată din cărămizi întregi și fragmentare, fragmente de zidărie, legate cu mortar de var nisipos, realizate foarte probabil într-un cofrag din scânduri. Între zidul descris anterior și acesta a existat o amenajare (gard?), de traseu semicircular, din cărămizi de epocă, refolosite.

Secțiunea III a fost trasată în dreptul clădirii de la numărul 44-46, pentru a fi investigat un zid construit din asize de cărămizi de epocă medievală. La -1,10 m adâncime, după descoperirea resturilor podelei de lemn a uliței Ișlicarilor, săpătura a fost oprită datorită pericolului de prăbușire a zidului.

Secțiunea IV a fost trasată în dreptul clădirii cu numărul poștal 30, unde în urma decapării mecanice efectuată până la cota de -0,90m față de nivelul actual de călcare, au apărut urme ale unor zidării vechi. Pe toată lungimea secțiunii apar intervenții moderne pentru infrastructură conductă -1,58m, canal -1,21m. Din cauza intervențiilor moderne numeroase, nu s-a putut efectua cercetarea până la nivelul steril din punct de vedere arheologic. Astfel adâncimea maximă atinsă a fost la -2,73 m. Sub nivelul de dărâmtură, la -1,21m, pe toată suprafața secțiunii S 4, a apărut o amenajare modernă, probabil pentru canalizare, realizată din ciment, având o formă aproximativ pătrată în secțiune, cu latura de circa 0,45m. Această amenajare se regăsește pe segmentul din str. Franceză de la nr. 30 până la nr. 44, fiind vizibilă și în S1. Amenajarea din ciment suprapune un zid din cărămidă cu mortar de var situat la -1,66m. Adâncimea până la care a fost cercetat acest zid este de -2,73 m, fără a se atinge însă talpa fundației. Zidul face parte din amenajarea anterioară a unei clădiri existente pe această parcelă, amplasată spre interiorul străzii actuale, dar având aceeași orientare cu imobilul actual de la nr.30. Acest zid a tăiat la rândul său un alt zid aparținând unei construcții anterioare, care a fost cercetat pe toată suprafața secțiunii. Cotele superioare ale acestui zid se situează la -1,63 m în caroul 5, la -1,61 m în caroul 4 și -1,77m în caroul 2. Din această amenajare a fost surprins colțul fundației, format din laturile de nord și E. Latura de est, păstrată pe o lungime de aproximativ 0,20 m. Zidăria este formată din cărămidă de epocă, cu dimensiunile de 12x5x4 cm, legată cu mortar de var.

Secțiunea V a fost trasată transversal pe stradă, între Cas. 2 și Cas. 3, încercându-se surprinderea aspectului fostei ulițe a Ișlicarilor și obținerea unei stratigrafii verticale concludente privind evoluția stratigrafică a acestui sector. Exceptând interceptarea Z1 și a traseelor rețelilor de utilități de secol XX, a fost surprinsă canalizarea realizată în preajma anului 1872 și un oseminte umane reînhumate cu ocazia săpăturilor pentru introducerea rețelilor telefonice, în anii '30 ai sec. XX.

Secțiunile VI și VII au fost realizate pentru a verifica eventuala prezență a unor complexe arheologice anterioare sfârșitului de secol XIX (construcții anterioare alinierii frontului de clădiri, complexe arheologice și structura de lemn a Uliței Ișlicarilor). Pe toată suprafața celor două secțiuni au apărut șanțuri ale rețelilor de utilități de sec. XX, iar în zona centrală (carourile 2-3), traseul magistralei de canalizare. Acestea au afectat situl arheologic până la adâncimea medie de 1,20 -1,50 m față de nivelul de săpare, astfel că nu au fost surprinse în situ decât parțial complexe medievale târzii (o groapă conținând fragmente ceramice databile în sec. XVIII-XIX, în caroul 1 al S. VI) și aparținând culturii Dridu (o grindă aparținând probabil

unei locuințe, în caroul 1 al S. VI) și fragmente ceramice aruncate pe un nivel de construire medieval, în caroul 1 al S VII. În S VII au fost surprinse nivelurile de construire ale unor clădiri demolate, datate în a doua jumătate a secolului al XIX (pe baze stratigrafice și analogii ceramice).

În Lista Monumentelor Istorice, publicată în anul 2004, este listat situl arheologic complex, de importanță națională și universală, grupă valorică A, protejat de legislația în vigoare (B-I-s-A-17896), cunoscut deja în urma cercetărilor și observațiilor de suprafață anterioare. Succesiunea cronologică a etapelor de locuire umană descoperite pe strada Franceză este următoarea

- Cel mai vechi nivel, pus în evidență în această etapă de investigare, a fost reprezentat de o locuință cu un cuptor cu calotă de lut, aparținând culturii Ciurel, datat aproximativ, pe baza ceramicii descoperite în interiorul complexului, în secolele VI-VII. Complexul (CPL 3), a fost descoperit în Cas. 4. El a fost ridicat în pământul steril (loess prăfos) fiind „tăiat” de intervenții medievale târzii și de epocă contemporană.

- Al doilea nivel de locuire umană este reprezentat de urmele unei locuințe (?), din care se mai păstra doar o grindă (barnă?) de lemn incendiată, asociată cu fragmente ceramice specifice culturii Dridu, aparținând unor borcane lucrate la roată, din pastă grosieră, arse oxidant și decorate cu benzi de linii orizontale și vâlvurite, complexul fiind descoperit în S VI c1. Ceramică de același tip a fost descoperită și în S VII ? 1, într-un strat de pământ brun, aruncat cu ocazia săpării fundației unei clădiri de epocă medievală.

- O contribuție importantă a cercetărilor din această campanie a fost recuperarea parțială a traseului „Uliței Ișlicarilor”, devenită în secolul al XIX-lea „Strada Franțuzească”. Configurația ei a fost stabilită pe teren din fragmentele structurii de lemn descoperite în aproape toate secțiunile și casetele arheologice efectuate între intersecția cu Strada N. Tonitza și cea cu Strada Șelari. Această structură de lemn a fost construită dintr-o rețea de grinzi de stejar cioplite, racordate la teren printr-un sistem de pari bătuți vertical în pământ și îmbinați la capetele superioare cu aceste grinzi, în sistemul cepilor. Pentru amenajarea terenului pe care a fost realizată această structură, a fost folosit un strat suport de pământ argilos. Deși nu au fost descoperite materiale arheologice care să determine o datare a acestei amenajări edilitare, singurul reper cronologic este oferit de către hărțile de epocă (Ernst – Purcel), în care este reprezentată expresiv, începând din anul 1789. Faptul că urmele marelui incendiu de la 1847 se situează direct pe acest nivel de amenajare a uliței, demonstrează că în acel an încă mai funcționa.

- Însotind ulița Ișlicarilor, de o parte și de alta a acesteia, au fost descoperite fronturi vechi de clădiri. Putem avansa ca ipoteza ca aceste clădiri să facă parte din aripa mai nouă, de sud a Hanului Constantin Vodă, înglobată în han, așa după acum este figurat în planul Borroczyń, executat în anul 1848. Evident că în condițiile specifice de investigare nu au putut fi determinate decât cădirile dispărute care ieșeau din fronturile actuale de stradă. În aproape toate situațiile, acestea se datau larg în secolul al XIX-lea. În marea majoritate, au fost construite din cărămizi refolosite (rezultate din demolarea unor clădiri ce nu au putut fi reparate arheologic), folosindu-se ca liant un mortar de slabă calitate, cu o proporție mică de var (probabil prea scump) și una mare de nisip (aflat la dispoziție în vecinătate).

- Din tiparele secolului al XIX-lea ieșea o singură clădire, mai veche și păstrată până către sfârșitul secolului, casa Drugănescu, amplasamentul acesteia fiind la intersecția dintre Strada Franceză și Strada Poștei, în sectoarele ocupate de Cas. 14, 15, 16. Din această clădire a putut fi investigată doar o parte din pivnița de mari dimensiuni, construită într-o manieră îngrijită, din asize de cărămizi de epocă, legate cu un mortar de foarte bună calitate. Dimensiunile generoase ale pivniței (având probabil 8 m lățime și 15 m lungime), denotă că această clădire era reprezentativă pentru zonă; fiind grav afectată de marele incendiu din 1847 (care se pare că a pornit de aici). În a doua jumătate a secolului al XIX-lea, prin interiorul fostei pivnițe a fost executat un zid lat de 0,70 m, din cărămizi refolosite, care a făcut legătura dintre colțul sud-estic al Palatului Poștelor și zidul de împrejmuire al bisericii Sf. Dumitru. Deoarece nu am putut investiga perimetrul casei Drugănescu, situată la nord de acest zid, considerații mai ample privind planimetria și datarea ei nu putem face. Putem avansa ca ipoteza data construirii ante 1789, când apare pentru prima dată pe planul Purcel (din 1789), deci era deja în funcțiune în ultimul sfert al secolului al XVIII-lea, apoi pentru ultima dată este reprezentată pe un plan din anul 1847. În 1852, pe planul Borroczyń ea nu mai exista, fiind înlocuită cu un dreptunghi nehașurat (legendă pentru o curte); foarte probabil că a fost distrusă în incendiul din 1847, care a și pornit din această casă.

- Fundațiile și resturile de elevații descoperite în sectorul Cas. 1 – 13 și S IV nu credem că aparțin anfiladei sudice a Hanului Constantin Vodă, ci unor construcții ulterioare ridicării hanului, cca 1700, dateate cu aproximație în prima jumătate a secolului al XIX-lea, dar care au fost înglobate în han. Lansăm ipoteza că Z1 reprezintă latura de sud a anexelor construite după incendiul din 1847 și considerate (de către arhitecții Orăscu și Vilacrosse, în anul 1853), „în proastă stare și trebuie dărâmate fără întârziere”³. Exceptând Z11, al cărui nivel de construire a fost surprins în capătul de nord al S VII și care aparține (stratigrafic) celei de-a doua jumătăți a secolului al XIX-lea, despre celelalte structuri constructive nu avem prea multe date arheologice păstrate: nivelurile lor de construire au dispărut în perioada sistematizării verticale a Străzii Franțuzești și a construirii Palatului Poștelor. Acestea suprapun sau „taie” nu numai complexele aparținând culturii Ciurel, ci și complexe medievale târzii (reprezentate de numeroase așa-numite „gropi menajere”), descoperite în Cas. 5 – 9, care au putut fi dateate larg până la sfârșitul secolului al XVIII-lea, pe baza ceramicii. Maniera de construire a acestor ziduri și fundații, aliniate la Ulița Ișlicarilor, este târzie. Planimetria construcțiilor descoperite nu se regăsește pe planurile cunoscute nouă (1789, 1791, 1847), fiind însă aproape identic reprezentate cu situația de pe teren, în planul din 1848 (Borroczyń). Aceste corpuri de clădiri, între care fusese păstrată o ulicioară de acces la curtea interioară a Hanului Constantin Vodă, au fost ridicate pe terenul mănăstirii Văcărești, una dintre ele, situată pe latura estică a ulicioarei, aparținând familiei Păhăreanu. Este probabil ca Z11 să fie de fapt latura de sud a acestei case, continuată cu gardul de zid al aceleiași proprietăți. În schimb, Z1 reprezintă latura de sud a anexelor construite după incendiul din 1847 și considerate (de către arhitecții Orăscu și Vilacrosse, în anul 1853), „în proastă stare și trebuie dărâmate fără întârziere”.

Informații suplimentare online

[Raportul 3839 din cronica.cimec.ro](#)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](#)
